

Asia: VN/2245/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 184 §n muuttamisesta

Vastaajan rooli ja toimiala. Valitse parhaiten kuvaava

1. Tekijä tai esittävä taiteilija (ml. näitä edustavat yhdistykset ja muut organisaatiot)

Muu luova ala, mikä? [Sarjakuva]

2. Sisältöteollisuus (ml. näitä edustavat yhdistykset ja muut organisaatiot)

-

3. Välittäjät (ml. näitä edustavat yhdistykset ja muut organisaatiot)

-

4. Työntekijä- tai työnantajaliitto

-

5. Kulttuuriperintöorganisaatio (ml. näitä edustavat yhdistykset ja muut organisaatiot)

-

6. Opetus- ja tutkimusalan organisaatio

-

7. Julkinen sektori

-

8. Kansalainen, kuluttaja tai muu loppukäyttäjä (ml. näitä edustavat yhdistykset ja organisaatiot) tai muu yhteisö

-

Yleistä. Valitkaa jokin näistä, ellei esityksestä ole tarkempaa lausuttavaa

Valitkaa jokin näistä, ellei esityksestä ole tarkempaa lausuttavaa. Jättäkää tällöin vastaamatta tätä seuraaviin kysymyksiin.

-

1. Kysymyksiä esityksestä kokonaisuudessaan

Esityksellä pyritään modernisoimaan tekijänoikeutta ja saattamaan se paremmin vastaamaan digitaalisen ajan vaatimuksia. Onko esitys kokonaisuudessaan oikeansuuntainen?

Ei. Perustelkaa halutessanne lyhyesti: [Ei ole oikeansuuntainen, monessa asiassa päinvastoin. Läpikäyvä pulma on ehdotuksen yksipuolinen tendenssi leikata tekijöiden oikeuksia. Tämä näkyy erityisesti siinä, että moni esitetty muutos käyttää direktiiviä vain pohjana, mutta kehittää niistä omia, pohjoismaiselle perinteelle vieraita ehdotuksia. Vaikka moni ehdotettu muutos on vaikutuksiltaan merkittävä ja suhteessa nykyiseen lakiimme radikaali, muutosten vaikutusarviointi usein joko puuttuu tai jää pinnalliseksi. Esimerkkinä olkoon vaikka 31§ 3 momentti, jossa ohimennen ollaan tuomassa Suomeen työsuhdeolettama ilman asiallista vaikutusarviointia. Vaikutuksiltaan ja merkitykseltään näin oleellisen lain valmistelu on tehtävä huolellisemmin, tasapuolisemmin ja eri intressitahojen näkemyksiä sovitellen. Nyt niin ei ole tehty. Ehdotus on valmisteltava uudelleen asiallisen menettelyn mukaisesti, eri näkemyksiä sovitellen ja siitä on järjestettävä uusi lausuntokierros.]

Esityksessä pyritään saavuttamaan oikeudenmukainen tasapaino tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden, sisältöteollisuuden ja muiden kaupallisten toimijoiden sekä yhteiskunnan (ml. kulttuuriperintölaitosten, oppilaitosten ja kansalaisten ja loppukäyttäjien) etujen välillä. Onko esitys kokonaisuudessaan tältä osin oikeansuuntainen?

Ei. Perustelkaa halutessanne lyhyesti: [Ehdotus on poikkeuksellisen yksipuolinen alan lainsäädännön historiassa. Se johtunee valmisteluprosessista, jossa useita tahoja toki kuultiin, mutta ei kuunneltu. Etukäteen ristiriitaisiksi tiedetyt asiat tuodaan suoraan lausunnolle ilman, että niistä olisi pyritty etsimään etukäteen yhteisiä näkemyksiä. Direktiivin edellyttämät, tekijöiden asemaan liittyvät muutokset on heikennetty, kun taas direktiivin varjolla tekijänoikeutta rajoitetaan usein yli sen, mitä direktiivi vaatii tai edes sallii. Esimerkkinä mainittakaan opetuspoikkeama. Tarvitaan uusi esitys, joka sisältää vain direktiivin asiallisen implementoinnin. Tämän esityksen muut, direktiivin yli ja ohi menevät ehdotukset tekijänoikeuslakimme perusteiden muuttamiseen voidaan käsitellä ajan kanssa, eri näkemyksiä rehellisesti punnitien.]

Puuttuuko esityksestä kokonaan jotain sellaista, mistä olisi tarpeen säätää tässä yhteydessä? Mikä?

Suomessa on vuosien ajan puhuttu mahdollisuudesta siirtyä yleiseen sopimuslisenssiin. Käytäntö on tuttu pohjoismaista, joissa siitä on kokemusta. Tätä asiaa ei ole luonnoksessa pohdittu, vaikka yleinen sopimuslisenssi olisi ratkaisu moniin joustoa vaativiin tilanteisiin. Samalla se neuvottelu- ja sopimusmekanismiin pohjautuvana takaisi niin tekijöiden kuin käyttäjienkin huomioimisen.

Tämän sijasta esitys valitsee toisen, aiemmalle oikeuskäytännöllemme vieraan tien: tekijänoikeuden poikkeusten laajentamisen.

Lista lain uudistustarpeista on pidempikin. Sitä toivottavasti päästään käsittelemään, kun tämä ehdotus korvataan direktiivin rajatulla implementoinnilla ja muita lain muutoksia päästään pohtimaan laajapohjaisesti ja yhteisiä kantoja etsien.

2. Kysymyksiä tekstin- ja tiedonlouhinnasta (TekL 13 b §, DSM-direktiivin 3 ja 4 artikla)

Tekijänoikeuslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 13 b § kappaleen valmistamisesta tiedonlouhintaa varten. Pykälällä pannaan täytäntöön DSM-direktiivin 3 artikla (tiedonlouhinta tieteelliseen tarkoitukseen) ja 4 artikla (tiedonlouhinta yleiseen tarkoitukseen). Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia.

Yhdymme Kopioston hyvin perusteltuun kantaan.

3. Kysymyksiä teosten käytöstä opetustoiminnassa ja tieteellisessä tutkimuksessa (TekL 14, 18, 19 a, 21, 50 c, 64 c §, DSM-direktiivin 5 artikla)

a. Teosten käyttäminen opetustoiminnassa ja tieteellisessä tutkimuksessa (TekL 14 §:n 1 ja 4 momentti)

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Ehdotus on radikaali ja direktiivin suhteen epäilyttävään suuntaan viety tulkinta. Se on vakava hyökkäys sopimuslissensijärjestelmää vastaan tilanteessa, jossa direktiivi nimenomaan mainitsee sopimuslissensijärjestelmän toimivana tapana. Sopimuslissenssi on pohjoismainen innovaatio, jonka suosio muuallakin maailmalla on kasvussa. Nyt sen kotipesässä esitetään lissenssin korvaamista tekijänoikeuden rajoituksella. Uskomaton tilanne.

Direktiivi nimenomaisesti toteaa, että opetuspoikkeusta ei tarvita, kun on olemassa toimiva lissensijärjestelmä. Tämä on tilanne Suomessa - ja nykyinen lissensijärjestelmä on monelta osin kattavampi kuin suunniteltu poikkeussäännös olisi. Aiemmin mainitsemamme yleinen sopimuslissenssi tekisi järjestelmästä vieläkin joustavamman.

Haluamme kiinnittää huomion siihenkin, että esityksen hahmottelema poikkeus olisi merkittävä vastikkeeton omaisuudenluovutus, pakko-otto tekijöiltä. Se köyhdyttäisi laajasti eri tekijäryhmiä ja veisi heiltä oikeuden oman työnsä tuloksiin. Ehkä voimme ottaa oppia maailman eri maiden historiasta ja miettiä millaiset maat ovat pärjänneet parhaiten: ne, joissa yksilöiden innovatiivisuutta tuetaan ja kannustetaan, vai ne, joissa työn tulokset siirretään pakkoluovutuksella yksilöiltä pois.

b. Opetuksessa käytettävät kokoomateokset (TekL 18 §)

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia.

Ehdotus ylittää sen, mitä DSM-direktiivi edellyttää.

Kopioston lausunnossa asiaa on selvitetty yksityiskohtaisesti, ja yhdyimme siihen.

c. Korvausta hallinnoiva yhteishallinnointiorganisaatio (TekL 19 a §)

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Yhdyimme Kopioston esittämään kantaan.

d. Julkinen esittäminen (TekL 21 §)

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Esitys kirjaa virheellisesti, että direktiivin 5 artikla edellyttäisi tällaista muutosta. Näin asia ei ole. Muissa pohjoismaissa tällaista muutosta ei esitetä, vaikka niissä implementoidaan aivan samaa direktiiviä.

Lain 21§ on säilytettävä nykyisellään.

e. Opetuskäyttöä koskevan rajoituksen alueellinen soveltaminen (TekL 64 c §)

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Viittaamme Kopioston lausuntoon, johon tässä yhdyimme.

4. Kysymyksiä kulttuuriperinnön säilyttämisestä (TekL 16.1 §, 16 d ja 16 e §, DSM-direktiivin 6 artikla)

Tekijänoikeuslain 16 §:n 1 momentissa säädettäisiin yleisölle avoimen yleishyödyllisen kirjaston, arkiston tai museon oikeudesta valmistaa kappaleita omissa kokoelmissaan olevasta teoksesta kulttuuriperinnön säilyttämistä varten. Nykyistä 16 d ja 16 e §:ää muutettaisiin niin, että valtioneuvoston asetuksen sijasta arkistoja, kirjastoja ja museoita koskevien säännösten organisatorisesta soveltamisalasta säädettäisiin jatkossa tyhjentävästi 16 e §:ssä. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Ehdotus pyrkii aukaisemaan kulttuuriperintölaitoksen käsitteen hyvin yleisesti ja rajoiltaan epäselvästi. Tämä ei ole lain poikkeussäännösten perinteen eikä hengen mukaista. Määrittelyn on oltava tarkkarajaisempi.

5.1. Yleisiä kysymyksiä, jotka liittyvät kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttöön kulttuuriperintölaitoksissa

a. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käytöstä kulttuuriperintölaitoksissa säädettäisiin 16 g – 16 j §:ssä. Käytön piiriin voisi kuulua ainoastaan kulttuuriperintölaitosten kokoelmiin kuuluvia teoksia. Valmistelussa on lähdetty siitä, että direktiivin salliman ”kaupallisesta jakelusta poistuneen teoksen (tai teosjoukon)” käytön tavoitteena on varmistaa, että sopimuslisenssin tai tekijänoikeuden rajoituksen nojalla tapahtuvalla käytöllä ei olisi merkittäviä kielteisiä vaikutuksia teosten kaupallisiin markkinoihin. Yhdyttekö tähän käsitykseen? Jos ette, miten direktiivin käsite tulisi ymmärtää?

Vastustamme. Onkohan tämä asia, josta on mielekästä säätää lain tasolla?

b. Ehdotetun 16 g §:n mukaan kulttuuriperintölaitoksen kokoelmissa olevan teoksen tai teosten joukon saisi sopimuslisenssin nojalla saattaa yleisön saataviin maantieteelliset rajat ylittävästi (64 d §). Yhdyttekö siihen, että on tarkoituksenmukaista, että yhteishallinnointiorganisaatio tekee arvioinnin siitä, voidaanko käyttöluva teokseen myöntää siten, ettei sillä olisi haitallista vaikutusta käyttöluvan kohteena olevan teosjoukon kaupallisiin markkinoihin? Jos ette, kenen tulisi tehdä tämä arvio ja millä perustein arvio tulee tehdä?

Kannatamme muutettuna.

Osa tekijänoikeuksien yhteishallinnointijärjestön lisensiointiprosessia on juuri tällainen arvio. Ilman sitä ei sopimuksia synny. Se on jo nyt järjestön tehtäviä.

Asiasta ei liene tarpeen säätää lakipykälää. Jos halutaan, tämä voidaan huomioida okm:n päätöksessä, jolla se hyväksyy tekijänoikeusjärjestön edustavuuden.

c. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttämisestä tekijänoikeuden rajoituksen nojalla eräissä tapauksissa säädettäisiin 16 h §:ssä. Pykälässä asetetaan tietyt kriteerit, joiden täytyessä teoksen voidaan katsoa poistuneen kaupallisesta jakelusta, ellei tiedossa ole, että teos on edelleen kaupallisessa jakelussa. Kriteerien tavoitteena on helpottaa sen arvioimista, milloin teoksen voidaan (yleensä) katsoa poistuneen kaupallisesta jakelusta. Onko säännöksistä apua sen arvioimisessa, millä edellytyksin teoksia saa käyttää tekijänoikeuden rajoituksen nojalla?

Kyllä, mutta kriteereitä tulee muuttaa. Miten? [Kannatamme muutettuna. Perusteluna viittaamme Kopioston lausuntoon.]

d. Ehdotetun 16 j §:n mukaan pääasiallinen vastuu tietojen ilmoittamisesta Euroopan immateriaalioikeusvirastoon olisi kulttuuriperintölaitoksilla. Kielto-oikeuden käyttämisestä voisi ilmoittaa myös yhteishallinnointiorganisaatio. Ehdotukseen ei sisälly säännöksiä ns. yhteyspisteestä (Contact Point), joka päättäisi, mitkä organisaatiot voivat käyttää Euroopan immateriaalioikeusviraston kaupallisesta jakelusta poistuneita teoksia koskevaa tietokantaa. Tarvitaanko Suomessa tällaista yhteyspistettä ja jos tarvitaan, minkä tahon tulisi hoitaa tehtävä?

Kannatamme.

5.2. Tarkemmat pykäläkohtaiset kannat TekL 16 g - 16 j sekä 64 d §:stä

a. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttäminen sopimuslisenssin nojalla (TekL 16 g §)

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Perusteluna viittaamme Kopioston lausuntoon.

b. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttäminen rajoituksen nojalla eräissä tilanteissa (TekL 16 h)

Kannatamme sellaisenaan

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Kannatamme muutettuna. Perusteluna viittaamme Kopioston lausuntoon.

Huom: Vastausvaihtoehdoissa kaksi kertaa "Kannatamme sellaisenaan", mutta "Kannatamme muutettuna" puuttui kokonaan.

c. Kielto-oikeuden käyttäminen (TekL 16 i §)

Kannatamme sellaisenaan

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

d. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttöä koskevien tietojen rekisteröinti (TekL 16 j §)

Kannatamme sellaisenaan

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

6. Kysymyksiä sopimuslisenssijärjestelmästä (TekL 26 §, DSM-direktiivin 12 artikla)

a. DSM-direktiivin 12 artiklassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus säätää vaikutukseltaan laajennetusta kollektiivisesta lisensioinnista. Suomessa hyödynnettäisiin tämä kansallinen liikkumavara säilyttämällä tekijänoikeuslain 26 §:ssä säädetty sopimuslisenssijärjestelmä. Pykälää ehdotetaan kuitenkin direktiivin perusteella tarkennettavaksi. Samassa yhteydessä tehtäisiin eräitä teknisiä ja rakenteellisia muutoksia pykälään. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Ehdotuksen perusteluosassa sopimuslisenssijärjestelmä kuvataan hiukan oudosti, tekijänoikeuden rajoituksena.

b. DSM-direktiivin 12 artiklan 3 kohdan a-alakohdassa edellytetään yhteishallinnointiorganisaation olevan valtuutustensa perusteella riittävän edustava lisenssin kohteena olevien teosten oikeudenhaltijoiden ja oikeuksien suhteen. Miten riittävä edustavuus varmistetaan, ja miten sitä tulisi arvioida sopimuslisensoorganisaation hyväksymisen yhteydessä?

Elävä elämä on niin monimuotoista, että hyvin täsmällisen kriteeristön laatiminen lain tasolla on paitsi äärimmäisen vaikeaa, myös tarpeetonta. Yleiset kriteerit laissa riittävät. Ministeriö tekee päätöksen asiasta, ja voi tällöin täsmentää kriteerejä.

c. Olennaisimmat muutokset 26 §:ssä koskisivat direktiivin 12 artiklan mukaista velvoitetta tiedottaa tekijöille sopimuslisensoista, tekijän oikeudesta hakea korvausta sekä kiello-oikeuden käyttämisestä. Ehdotus perustuu siihen, että yhteishallinnointiorganisaatiot itse esittävät suunnitelman siitä, miten tekijöille (ja erityisesti ns. ”ulkopuolisille tekijöille”) tiedotetaan direktiivin edellyttämistä asioita. Näin tarvittavat toimenpiteet pysyisivät oikeasuhtaisina tekijöiden etua ajatellen. Onko tämä lähtökohta perusteltu, vai tulisiko tiedottamisesta säättää tarkemmin laissa ns. ”ulkopuolisten tekijöiden” oikeuksien turvaamiseksi? Jos pitäisi säättää tarkemmin, mitä velvoitteita tulisi asettaa?

Tämä laajennettu lain muutosharkinta ei ainakaan tule direktiivistä. Ei se taida tulla käytännöstäkään, sillä tällainen tiedottaminen on yhteishallinnointiorganisaatioiden perustehtäviä sekä osin jo nykyisen lakimme sääntelemää. Lakiehdotus on jo nyt riittävän kattava.

7.1. Alkuperäinen lähetystoiminta

Pykäliin ehdotetaan muutoksia, joiden tavoitteena on selkeyttää nykyisiä, varsin vaikeaselkoisina pidettyjä säännöksiä. Lisäksi ehdotuksella pantaisiin täytäntöön verkkolähetydirektiiviä siten, että 25 f §:ssä alkuperäiseen lähetystoimintaan rinnastettaisiin lähettäjäyrittäjien verkko-oheispalvelut (esim. YLE Arena) ja 64 b §:ään tehtävällä muutoksella varmistettaisiin, että alkuperäiseen lähetystoimintaan hankitut oikeudet kattavat myös radiolähetyksen sekä television uutis- ja ajankohtaisohjelmien lähettämisen EU:n alueella, ellei toisin ole sovittu. Verkkolähetydirektiivin 8 artiklan säännökset, jotka koskevat oikeuksien hankkimista silloin, kun lähettäjäyrittäjä ei oman toimintansa puitteissa itse lainkaan lähetä lähetyksiä, vaan sen tekee jakelijayrittäjä, ehdotetaan sisällytettäväksi alkuperäistä lähetystoimintaa koskevaan 25 f §:ään. Direktiivi mahdollistaa sen, että tällaisissa tapauksissa voidaan nojautua samankaltaiseen lisensointimalliin kuin edelleenlähetyksen yhteydessä. Valmistelussa on arvioitu, että Suomessa ei esiinny direktiivin 8 artiklassa tarkoitettuja tilanteita, eikä siten ole pidetty tarpeellisena käyttää hyväksi direktiivin tarjoamaa mahdollisuutta, että tarvittavia oikeuksia voitaisiin hankkia pakollista kollektiivista hallinnointia koskevan sääntelyn perusteella yhteishallinnointiorganisaatiolta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Tässä lakivalmistelu on ns. lähtenyt laukalle. Esitys ei vastaa verkkolähetydirektiiviä ja pyrkii häivyttämään kokonaan alkuperäisen lähettämisen ja edelleen lähettämisen eron. Tämä ero on kuitenkin tekijänoikeudellisesti merkittävä.

Toteutuessaan ehdotus muuttaisi tekijänoikeuskäytäntömme perusteita tavalla, jolle ei hevin löydy vastineita niistä maista, joiden ryhmään katsomme yleensä lukeutuvamme. Samalla se leikkaisi tekijöiden oikeuksia teoksiinsa eurooppalaisittain poikkeuksellisella tavalla.

Tämä on yksi niistä esityksen kohdista, joka vaatii kokonaan uuden, asiallisen valmistelun.

Tekijänoikeusjärjestöjen Gramex, Kopiosto ja Teosto vastauksissa on kuvattu yksityiskohtaisesti ehdotuksen monia pulmia. Yhdymme niiden näkemyksiin.

7.2. Radio- ja televisio-ohjelmien edelleenlähettäminen

Tekijänoikeuslain 25 h §:ssä säädetään radio- ja televisiolähetysten samanaikaisesta ja muuttamattomasta edelleenlähettämisestä. Säännöksillä virtaviivaistetaan lisensiointimarkkinoiden toimintaa tilanteessa, jossa oikeuksien hankkiminen voisi muuten olla haastavaa. Ehdotetuilla säännöksillä pantaisiin täytäntöön verkkolähetysdirektiivin säännökset ja selkeytettäisiin edelleenlähettämistä koskevia säännöksiä. Lisäksi ehdotetaan, että myös lähettäjäyriyten verkko-oheispalveluiden edelleen lähettäminen olisi mahdollista hankkimalla tarvittavat oikeudet yhteishallinnointiorganisaatiolta sekä edellyttäen, että myös lähettäjäyriyksen suostumus on saatu. Taustalla on se, että verkko-oheispalveluihin usein estetään pääsy asettamalla teknisiä esteitä, ns. maarajoituksia. Esimerkiksi Ruotsin SVT:n kanavien edelleenlähettämiseen on mahdollista hankkia oikeuksia keskitetysti, mutta tämä ei ole koskenut SVT:n verkko-oheispalveluita. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Implementoinnin tulee tyytyä direktiivin voimaansaattamiseen, ei pyrkiä tekijänoikeusjärjestelmämme perusteiden kumoamiseen. Esityksestä on kaavittava pois se, mikä ei direktiivin vaateisiin liity.

8.1. Tekijän korvausoikeus ja korvausten kohtuullistaminen

Esitys sisältää muutoksia tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden aseman parantamiseksi hyödyntämissopimuksissa. DSM-direktiivin 18 artiklassa säädetään yleisestä periaatteesta, jonka mukaan tekijä tai esittävä taiteilija on oikeutettu asianmukaiseen korvaukseen teosten kaupallisesta hyödyntämisestä, ja 20 artiklassa korvausta koskevan sopimusehdon sovittelusta muuttuneista olosuhteista johtuen. Voimassa olevan tekijänoikeuslain 29 §:ssä säädetään (direktiiviä laajemmin) kohtuuttoman sopimusehdon sovittelusta, ja pykälän perusteella on mahdollista kohtuullistaa niin alun perin kohtuutonta sopimusehtoa kuin reagoida muuttuneista olosuhteista johtuvaan kohtuullistamistarpeeseen. Näin ollen ehdotetaan vain huomioon otettavien kriteerien laajentamista vastaamaan paremmin direktiivissä lueteltuja arviointikriteerejä. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Esitys lähtee jälleen liikkeelle suppein pohjatiedoin ja miettimättä vaikuttavia keinoja direktiivin tarkoittamaan tekijöiden aseman vahvistamiseen.

Siinä ei esimerkiksi selvitetä sitä, mikä on tilanne nyt. Tätä tietoa olisi haluttaessa saatavilla helposti, esimerkiksi tekijäjärjestöiltä tai Riku Neuvosen vuoden selvityksestä tekijänoikeuslain muuttamiseen vuonna 2014. Esitystä ei myöskään kiinnosta arvioida, miten 2014 tehty 29§ muutos on käytännössä vaikuttanut.

Suomessa on jo vuosia keskusteltu tekijöiden kollektiivisen neuvotteluoikeuden toteuttamisesta. Tämä laaja keskustelu ja aloitteellisuus kuitataan luonnoksessa toteamalla, että se olisi kenties kilpailuoikeuden vastaista. Miksi sitten esimerkiksi Saksassa journalistiliitot ovat jo vuosia voineet sopia mediatyönantajien kanssa yksityiskohtaisen alimman taksan erityyppisille journalistisille freelance-töille? Saksan laki ei vain salli sitä, vaan jopa edellyttää.

Tämän lakiesityksen valmistelu on kauttaaltaan tendenssimäistä. Pyrkimys on tekijöiden oikeuksien mahdollisimman heikkoon implementointiin, tai niiden osittaiseen poistamiseen. Tämä kohta on siitä vain yksi esimerkki.

Tekijäfoorumin esityksessä on tarkka ehdotus §29 täydentämisestä. Yhdymme siihen ja ehdotuksen perusteluihin.

8.2. Tekijän oikeus selvitykseen teosten kaupallisesta hyödyntämisestä

Ehdotetun tekijänoikeuslain 30 §:n tarkoituksena on turvata tekijälle mahdollisuus saada tietoa teoksen kaupallisesta hyödyntämisestä. Kysymys on uudesta, pakottavasta säännöksestä. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Tässäkin kohdin direktiiviä halutaan implementoida tavalla, joka ei vastaa sitä ja heikentää tekijöiden oikeuksia työhönsä.

Tekijäfoorumin lausunnossa on pätevä analyysi esityksestä sekä ehdotus uudeksi lain kohdaksi. Yhdymme Tekijäfoorumin kantaan.

8.3. Tekijän oikeus perua oikeudenluovutus

Ehdotetussa 31 §:ssä säädettäisiin tekijän oikeudesta perua oikeudenluovutus, mikäli teosta ei ole hyödynnetty laissa säädetyssä ajassa. Kysymys on pakottavasta säännöksestä, mistä johtuen nykyiset tahdonvaltaiset, teostyyppikohtaiset säännökset poistettaisiin tekijänoikeuslaista. Ainoana poikkeuksena olisivat elokuvateoksia koskevat säännökset, jotka säilyisivät ennallaan, mutta muuttuisivat pakottaviksi.

Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Ehdotuksessa pykäläksi 31 on monia ongelmia. Tekijäfoorumin lasunnossa niitä on analysoitu osaavasti ja yhdymme sen lausuntoon.

Lausumme vielä erityisesti kolmannesta momentista. Siinä ehdotus pyrkii sujauttamaan lakiimme työsuhdeolettaman eli työsuhdetekijänoikeuden elementtejä. Tämä ei perustu direktiiviin, elävän elämän tarpeisiin tai asiasta käytyyn keskusteluun.

Muistutamme, että työsuhdetekijänoikeudesta on keskustelu usein ja perusteellisesti - ja aina se on ajatuksena hylätty. Esimerkiksi tekijänoikeuskomitea (KM 1987:7) selvitti asiaa eikä tehnyt tällaista ehdotusta. Tekijänoikeustoimikunta (OPM 19:1994) päättyi siihen, että sekään ei esitä työsuhdetekijänoikeutta. Tämä kanta sisältyi hallituksen esitykseen (HE 287/1996 vp).

Kun tietokantadirektiiviä implementoitiin, hallituksen esitys (HE 170/1997 vp) totesi, että työsuhdetekijänoikeutta ei esitetä. Ylijohtaja Pekka Nurmi selvitti työsuhdetekijänoikeutta opm:n toimeksiantona 2002. Hän päätyi siihen, että työsuhdetekijänoikeus ei ole tarpeen. Tämä kirjattiin tekijänoikeuslain muutosesitykseen 2004 (HE 28/2004 vp.). Vuonna 2008 opm tilasi oikeusneuvos Mikko Tulokkaalta selvityksen työsuhdetekijänoikeudesta. Hänen ehdotuksensa vastaa nykyistä käytäntöä.

Nyt edessämme on työsuhdetekijänoikeutta lakiin vaivihkaa kuljettava ehdotus. Tämä on periaatteellinen linjanmuutos, jonka tukena ei ole vaikutusten selvittämistä, yhteiskunnallista keskustelua, saati sitten todellista tarvetta asiantilan muuttamiseen. Tällainen toiminta ei ole hyvää lainvalmistelua.

8.4. Kustannussopimuksia koskevasta erityissäätelystä

Ehdotetussa 35 – 37 §:ssä säädettäisiin kustannussopimuksista. Säännöksiä on muutettu tavoitteena modernisoida voimassa olevia kustannussopimuksiin liittyviä säännöksiä. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Yhdymme Suomen Kirjailijaliiton perusteltuun ja yksityiskohtaiseen kantaan.

8.5. Tekijän oikeus rinnakkaistallentaa tieteellinen artikkeli

Ehdotetussa 38 §:ssä säädettäisiin tekijän oikeudesta rinnakkaistallentaa tieteellinen artikkeli. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Esitys kajoaa syvälle ilmaisun- ja elinkeinovapauteen. Se ei myöskään perustu direktiiviin, ei niistä mihinkään. Tämä kohta on syytä poistaa esityksestä kokonaan.

Erikoinen ja meille aukeamatta jäänyt yksityiskohta on 2 momentti, jonka mukaan kuka tahansa teoksen tekijöistä voisi rinnakkaistallentaa teoksen ilman muiden tekijöiden suostumusta. Tämä on täsmälleen päinvastainen kuin tekijänoikeuslaissamme oleva periaate, että yhteisteoksesta päättävät tekijät yhdessä. Mistä tämä uusi linja tulee? Miksi?

8.6. Esittävän taiteilijan yksinoikeuden laajentaminen

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tekijänoikeuslain 45 §:ää siten, että kuvatallenteelle tallennetun esityksen tekijänoikeudellinen suoja laajenisi vastaamaan lähtökohtaisesti äänitallenteelle tallennetun esityksen oikeuksia. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Kannatamme sellaisenaan

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Vastaa keskeistä viiteryhmäämme, pohjoismaita.

8.7. Tekijänoikeuksista vapaista (public domain) teoksista otetut valokuvat (TekL 49 a §, DSM-direktiivin 14 artikla)

Valokuvaajan lähioikeutta ehdotetaan kavennettavaksi siten, että valokuva teoksesta, jonka suoja-aika on päättynyt, ei tulisi valokuvaajan lähioikeussuojan piiriin. Tavoitteena on varmistaa, että toisella suojamuodolla ei voida estää tekijänoikeudesta vapaiden (public domain) teosten käyttämistä. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Direktiivi puhuu ainostaan kuvataiteen teoksista, tämä ehdotus laajentaa perusteetta oikeuksien kavennuksen alaa. Korjattava kattamaan ainoastaan kuvataiteen teokset, joiden suoja-aika on päättynyt. Kuten direktiivi säätää.

9.1. "Lyhyet otteet"

DSM-direktiivin 15 artiklan mukaisesta lehtikustantajan lähioikeudesta säädettäisiin tekijänoikeuslain 50 §:ssä. Uudella lähioikeudella suojattaisiin lehtikustantajan oikeutta määrätä lehtijulkaisun saattamisesta yleisön saataviin tietoverkoissa tietoyhteiskuntapalvelun tarjoajan toimesta. Direktiivissä suojan kohde jää jokseenkin avoimeksi, ja suojan kohde on rekonstruoitu siten, että se mahdollisimman hyvin kattaisi sellaiset käyttömuodot (käyttö uutisseuranta- ja uutiskoostepalveluissa), joita direktiivissä on tavoiteltu. Eräänä haasteena on kysymys siitä, miten tulisi suhtautua direktiivin säännökseen, jonka mukaan suojan piiriin eivät kuulu ”erittäin lyhyet otteet tai yksittäiset sanat”. Direktiivissä ei määritellä tarkkaa rajaa sille, minkälaiset otteet ovat sallittuja, eikä sellaista aseteta myöskään 50 §:ssä. Sen sijaan säännöksessä lähtökohtana on, että myös epäolennaisten otteiden toistuva käyttö voi loukata tekijänoikeutta, ja sen perusteella on ehdotettu sanamuotoa, joka vastaa nykyistä tietokantasuojaa (tietokantadirektiivissä on vastaavanlainen konstruktio, eli myös tietokannan epäolennaisten osien toistuva käyttö voi kuulua yksinoikeuden piiriin). Valmistelun aikana työpajoissa toivottiin, että ainakin otsikko olisi laissa säädetty ”vapaaksi”. Jos pidätte tarpeellisena, että laissa säädetään tietty sana- tai merkkimäärä, jonka käyttö olisi aina sallittua, niin minkä pituinen sana- tai merkkimäärän tulisi olla? Miten vastaavasti määriteltäisiin muiden suojan kohteiden (esim. valokuva tai audiovisuaalinen aineisto) osalta sallitun käytön määrä?

Tarkkoja merkki- tai sanamääriä ei säädöksissä tarvita.

9.2. Lehden toisintaminen toisessa sanoma- tai aikakauslehdessä (voimassa oleva TekL 23 §)

Valmistelussa on arvioitu, että voimassa olevan TekL 23 §:n säilyttäminen ei ole mahdollista, sillä siinä on olennaisesti kysymys sanoma- tai aikakauslehden kilpailijan (toisen sanoma- tai aikakauslehden taholta, joka on samalla myös tietoyhteiskunnan palvelu) oikeudesta toisintaa sanoma- tai aikakauslehdessä julkaistu artikkeli, joka lienee lähtökohtaisesti laajempi kuin ”erittäin lyhyt ote tai yksittäiset sanat”. Yhdyttekö tähän arvioon? Jos ette, millä perusteella tulisi katsoa, että kilpaileva sanoma- tai aikakauslehti ei käytä hyväkseen sanoma- tai aikakauslehden tekemiä investointeja sisällöntuotantoon, jonka johdosta uutisartikkelin toisintaminen olisi sallittua suoraan lain nojalla, kun sen sijaan vastaavan pituisen otteen käyttäminen esimerkiksi uutiskooste- tai uutisseurantapalvelussa olisi kiellettyä?

Nykyisen lain §23 tulee säilyttää muuttamattomana.

9.3. Internetin hakupalvelut

Direktiivin 15 artiklassa tai sen esitöissä ei ole mainintaa siitä, että sanoma- ja aikakauslehden lähioikeudella olisi vaikutusta internetin hakupalveluihin (esim. Google hakupalvelu, Bing, Ecosia ym). Lähtökohtaisesti voidaan katsoa, että direktiivillä ei ole tarkoitettu olevan vaikutusta hakupalveluiden toimintaan ja että direktiivissä olevaa viittausta siihen, että linkittäminen ei kuulu yksinoikeuden piiriin, voidaan tulkita samansuuntaisesti. Toisaalta direktiivissä ei nimenomaisesti myöskään suljeta pois tämänkaltaisia tietoyhteiskuntapalveluiden tarjoajia yksinoikeuden soveltamisalasta. Onko sanoma- tai aikakauslehden lähioikeussuojan yhteydessä tarpeen ottaa kantaa hakupalveluiden toimintaan? Jos on, miten asiaan tulisi ottaa kantaa esityksessä?

9.4. Tekijöiden osuus lehtikustantajan saamista korvauksista

Ehdotuksen (ja DSM-direktiivin) mukaan tekijällä on oikeus asianmukaiseen osuuteen lehtikustantajan saamista korvauksesta. Tulisiko tekijöiden osuutta määritellä tarkemmin laissa? Jos katsotte, että

tekijöiden osuus korvauksesta tulee määritellä, tulisiko sen olla prosenttiosuus vai jotain muuta? Minkä suuruinen osuus?

Kyllä. Miten? [Kysymys on kovin outo: sopimuslissenssillä yhteishallinnoidaan oikeuksia, annetaan lupa teosten käyttöön sovituin ehdoin. Korvausten jakautumisesta päättävät lissensioivan tekijänoikeusjärjestön partit keskenään neuvotellen. Korvausten jaosta ei ole syytä säätää millään lailla.]

9.5. Tarve sopimuslissenssisäännökselle tekijöiden korvausosuuden hoitamiseksi

Sanoma- ja aikakauslehdet sisältävät suuren määrän eri aineistoja. Jotta lehtikustantajat välttyisivät neuvottelemasta kunkin tekijänoikeuden haltijan kanssa erikseen asianmukaisista korvauksista, voi olla molemmille osapuolille helpompaa, että asia hoidettaisiin sopimuslissenssisäännöksellä joka mahdollistaisi sen, että lehtikustantaja voisi neuvotella yhteishallinnointiorganisaation kanssa keskitetysti korvausosuudesta ja korvaukset tilitettäisiin organisaation kautta tekijänoikeuden haltijoille. Pitäisikö lakiehdotukseen lisätä asiaa koskeva sopimuslissenssisäännös? Voitte halutessane perustella kantaanne lyhyesti vastauksenne yhteydessä.

Kyllä [Kannatamme muutettuna.]

Jos yllä oleva vastauskenttä loppui kesken, voitte jatkaa tässä.

Kannatamme muutettuna. Kustantajan lähioikeus voitaisiin toteuttaa sopimuslissenssillä. Se voisi olla toimiva tapa, jonka hallinnointiin meillä on jo soveltuvia tekijänoikeusjärjestöjäkin.

9.6. Sanoma- tai aikakauslehden lähioikeussuoja - arvio ehdotetusta TekL 50 §:stä kokonaisuudessaan

Arvioikaa nyt ratkaisua kokonaisuudessaan. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja tai muutosehdotuksia

Viittaamme Kopioston kantaan.

10.1. Onko ratkaisussa riittävästi huomioitu eri perusoikeuksien välistä tasapainoa?

Verkkosisällönjakopalvelun tarjoajien vastuusta säädettäisiin tekijänoikeuslain uudessa 6 a luvussa. Sen mukaan verkkosisällönjakopalvelun tarjoaja olisi vastuussa tekijänoikeuden loukkauksesta, joka aiheutuu siitä, että sisällön tuottaja (direktiivissä käytetään ilmaisua ”käyttäjä”) on tallentanut palveluun aineistoa, joka loukkaa tekijänoikeutta. Palvelun tarjoaja ei kuitenkaan olisi vastuussa tekijänoikeuden loukkauksesta, jos palvelun tarjoaja on ryhtynyt asianmukaisiin ja oikeasuhtaisiin toimenpiteisiin luvan hankkimiseksi tekijältä tai estänyt tekijän tai tämän puolesta toimivan pyynnöstä pääsyn tekijänoikeutta loukkaavaan aineistoon. Direktiivin mukaisilla säännöksillä vahvistetaan tekijänoikeuden toimeenpanoa verkkosisällönjakopalveluissa ja tekijän mahdollisuutta määrätä teoksestaan. Direktiivin vaatimusten mukaisesti säädettäisiin siitä, miten tulisi välttää sitä, että estetään pääsy tekijänoikeutta loukkaamattomaan aineistoon, sekä keinoista, joilla direktiivin vaatimusten mukaisesti parannetaan sisällön tuottajien oikeusturvaa. Direktiivin sääntely on hyvin perusoikeusherkkää ja direktiivin

toimeenpanossa on otettava huomioon tekijöiden omistusoikeus, palvelun tarjoajien elinkeinovapaus ja sisällön tuottajien sananvapaus. Direktiivin toimeenpanossa on pyritty perusoikeusmyönteiseen ja eri perusoikeuksien välistä tasapainoa huomioivaan täytäntöönpanoon. Onko tässä tavoitteessa onnistuttu yleisellä tasolla? Ellei, millä perusteella katsotte, että ehdotettu sääntely on perusoikeuksien vastainen?

Ei

Tässä voitte perustella tarkemmin. Perustelkaa mielellään viittaamalla siihen perustuslakivaliokunnan, EU-tuomioistuimen tai Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisuun, johon tukeudutte. Kertokaa myös, miten esitystä tulee mielestänne korjata, ja perustelkaa muutosehdotukset perusoikeuksien toteutumisen kannalta.

Yleinen kantamme ehdotuksesta lienee käynyt jo selväksi. Siinä on hukattu direktiivin etsimä tasapaino eri intressien välillä, tekijöille halutaan mittavia omaisuudenluovutuksia direktiivin vastaisesti eikä esitys punnitse tekijän lakiemme takaamaa omaisuudensuojaa.

10.2. Sananvapautta koskevien tekijänoikeuden rajoitusten vahvistaminen (uusi TekL 23 §)

Ehdotetussa uudessa 23 §:ssä säädettäisiin oikeudesta käyttää teosta toisessa teoksessa, eli tarkemmin sanottuna mahdollisuudesta käyttää teosta karikatyyrissä, parodiassa ja pastississa sekä teoksen satunnaisesta sisällyttämisestä toiseen teokseen. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Tällainen säädös olisi erityisen pulmallinen kuvantekijöille, joista tulisi osin ns. vapaata riistaa, mikäli esityksen mukaan meemit ovat sen piirissä. Meemi on muutakin kuin parodiaa, ehdotuksen määrittely on epäselvä. Tämän pykälän esittämät poikkeukset ovat jo laissamme.

10.3. Pykäläkohtaiset huomiot uudesta 6a luvusta

a. TekL 55 a §:ssä säädettäisiin verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan vastuusta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Perusteluina viittaamme lausuntoon, jonka Luovan työn tekijät ja yrittäjät – Lyhty esitti.

b. Ehdotetussa 55 b §:ssä säädettäisiin verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan tiedonantovelvoitteesta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Perusteluina viittamme lausuntoon, jonka Luovan työn tekijät ja yrittäjät – Lyhty esitti.

c. Ehdotetussa 55 c §:ssä säädettäisiin verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan velvollisuudesta estää yleisön pääsy aineistoon. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Perusteluina viittamme lausuntoon, jonka Luovan työn tekijät ja yrittäjät – Lyhty esitti.

d. Ehdotetussa 55 d §:ssä säädettäisiin kiellostä esittää perusteettomia poistovaatimuksia. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Perusteluina viittamme lausuntoon, jonka Luovan työn tekijät ja yrittäjät – Lyhty esitti.

e. Ehdotetussa 55 e §:ssä säädettäisiin sisällön tuottajalle annettavasta ilmoituksesta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Perusteluina viittamme lausuntoon, jonka Luovan työn tekijät ja yrittäjät – Lyhty esitti.

f. Ehdotetussa 55 f §:ssä säädettäisiin verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan velvollisuudesta tarjota keinoja erimielisyyksien selvittelyyn palvelussa. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Perusteluina viittamme lausuntoon, jonka Luovan työn tekijät ja yrittäjät – Lyhty esitti.

g. Ehdotetussa 55 g §:ssä säädettäisiin palauttamispyyntöä. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Emme osaa sanoa

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Perusteluina viittamme lausuntoon, jonka Luovan työn tekijät ja yrittäjät – Lyhty esitti.

h. Ehdotetussa 55 h §:ssä säädettäisiin tekijänoikeusriitalautakunnasta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Perusteluina viittamme lausuntoon, jonka Luovan työn tekijät ja yrittäjät – Lyhty esitti.

i. Ehdotetussa 55 i §:ssä säädettäisiin asian käsittelystä tekijänoikeusriitalautakunnassa. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Perusteluina viittamme lausuntoon, jonka Luovan työn tekijät ja yrittäjät – Lyhty esitti.

j. Ehdotetussa 55 j §:ssä säädettäisiin tekijänoikeusriitalautakunnan ratkaisujen julkisuudesta. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

Emme osaa sanoa

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Perusteluina viittamme lausuntoon, jonka Luovan työn tekijät ja yrittäjät – Lyhty esitti.

k. Ehdotetussa 55 k §:ssä säädettäisiin hyvityksestä ja vahingonkorvauksesta. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Perusteluina viittamme lausuntoon, jonka Luovan työn tekijät ja yrittäjät – Lyhty esitti.

l. Ehdotetussa 55 l §:ssä säädettäisiin hyvityksestä ja vahingonkorvauksesta. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Perusteluina viittamme lausuntoon, jonka Luovan työn tekijät ja yrittäjät – Lyhty esitti.

m. Ehdotetussa 55 m §:ssä säädettäisiin riitojen käsittelyä koskevista sopimusehdoista. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

Suhtaudumme neutraalisti

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

11.1. Neuvottelumekanismi (13 artikla)

DSM-direktiivin 13 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava mahdollisuus saada apua puolueettomalta elimeltä tai sovittelijalta sopimusneuvotteluissa audiovisuaalisten teosten saattamiseksi yleisön saataviin tilausvideopalveluissa. Valmistelussa on arvioitu, että lainsäädäntömme ei aseta esteitä sille, että osapuolet, joilla on lisensiointiin liittyviä vaikeuksia, voivat saada apua sopimukseen pääsemiseksi, esimerkiksi sovittelijoilta asianajajaliiton kautta tai Keskuskauppakamarin sovittelijoilta? Yhdyttekö tähän käsitykseen? Jos ette, miksi?

-

11.2. Kustantajan oikeus hyvityksiin (16 artikla)

DSM-direktiivin 16 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää, että kustantajalla on oikeus osuuteen siirrettyjen oikeuksien nojalla maksetuista hyvityksistä. Tekijänoikeuslain 19 §:n mukaan tekijä ei voi luovuttaa toiselle oikeuttaan lainauskorvaukseen, eikä oikeus lainauskorvaukseen siirry kustantajalle kustannussopimuksen nojalla. Vastaavasti tekijänoikeuslain 26 a §:ssä säädettyä hyvitystä yksityisestä kopioinnista maksetaan vain alkuperäisille oikeudenhaltijoille, eikä hyvitykseen ole subjektiivista oikeutta. Valokopiointia koskevan tekijänoikeuden rajoituksen nojalla kerättävät korvaukset maksetaan käytännössä yhteishallinnointiorganisaation tilityssäntöjen perusteella, mikä mahdollistaa myös korvausten maksamisen kustantajille. Valmistelussa nykytilannetta ei ole pidetty tarpeellisena muuttaa. Yhdyttekö tähän käsitykseen? Jos ette, miksi?

Samaa mieltä, hyvityksestä ei tule säätää.

11.3. Vaihtoehtoinen riitojenratkaisumenettely (DSM-direktiivin 21 artikla)

DSM-direktiivin vaihtoehtoista riitojenratkaisumenettelyä koskevan 21 artiklan osalta ei ehdoteta muutoksia voimassaolevaan tekijänoikeussäätelyyn. Valmistelussa on katsottu, että nykyinen lainsäädäntö ei aseta esteitä vapaaehtoisten vaihtoehtoisten riidanratkaisumenetelmien käytölle ja sille, että tekijä tai esittävä taiteilija voisi valtuuttaa esimerkiksi tekijöitä tai esittäviä taiteilijoita edustavan organisaation toimimaan puolestaan myös vapaaehtoisessa vaihtoehtoisessa riidanratkaisussa, kuten välimiesmenettelyssä tai sovittelussa. Yhdyttekö tähän näkemykseen? Jos ette, miksi?

Emme yhdy esitettyyn näkemykseen. Perusteluna viittaamme Tekijäfoorumien perusteelliseen lausuntoon.

12.1. Kuvailu tekijänoikeusjärjestelmän yleisestä merkityksestä

Esityksen vaikutusarvioinnissa (luku 4.2.) on kuvailtu tekijänoikeusjärjestelmän merkitystä yleisesti. Kuvailuun ei ole lisätty sellaista taustatietoa, joka ilmenee jo HE-luonnoksen 1 ja 2 luvusta, joissa kuvailaan direktiivien sisältöä ja kansallista sääntelytarvetta. Kuvailuun on sisällytetty tekijänoikeusjärjestelmän kansantaloudellista merkitystä, tekijänoikeuden merkitystä luovien alojen ammattilaisten ja luovien alojen yritysten kannalta, sekä laajemmin osana yhteiskunnan tiedonvälitystä ja innovaatioiden edistämistä. Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?

Kuvailussa on sekä virheitä että puutteita. Niistä moni on jo tullut lausunnoissamme esiin. Oleellista on valmistelun yksipuolisuus, vaikutusarvioiden puutteellisuus sekä eri asiaan liittyvien tahojen huomiotta jättäminen.

12.2. Ehdotusten vaikutukset asiaryhmittäin

a. Tekijänoikeuden rajoituksia ja sopimuslisenssiä koskevat ehdotukset. Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?

Kuvailut ovat kovin ylimalkaisia. Eritotenkin, kun kyse on niin mittavasta järjestelmän muutosehdotuksesta ja omaisuudensierrosta kuin opetuspoikkeama. Yhdymme tässä Kopioston perusteluihin.

b. Sopimusehtojen sääntelyyn (tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden asema sopimussuhteissa) liittyvien muutosten vaikutukset. Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?

Kuvailu on vakavasti virheellinen ja puutteellinen sekä johtaa osin eri tulokseen kuin sen perustelut toteavat. Perusteluna yhdyimme Suomen Kirjailijaliiton lausuntoon.

c. Tekijänoikeuden lähioikeuksiin ehdotettujen muutosten pääasialliset vaikutukset (esittävien taiteilijoiden suojan laajentaminen, lehtikustantajan lähioikeus). Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?

Tämäkin kuvailu kaipaisi enemmän ryhtiä. Yhdyimme Kopioston kantaan asiassa.

d. Verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan vastuuta koskevan sääntelyn vaikutukset. Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?

On tässäkin puutteita. Yhdyimme siihen mitä Luovan työn tekijät ja yrittäjät – Lyhty asiasta lausuu.

13. Kysymyksiä perusoikeusarvioinnista

HE-luonnoksen 12 luvussa esitystä arvioidaan perusoikeuksien toteutumisen ja lainsäätämisyjärjestyksen kannalta. Onko analyysissä puutteita, esimerkiksi puuttuuko sellaista perustuslakivaliokunnan tai EU-tuomioistuimen ratkaisukäytäntöä, joka olisi asian arvioimisessa tarpeen ottaa huomioon? Jos puuttuu, mitä tulisi lisätä?

Perusoikeudet keikahtaisivat tällä lakiehdotuksella vinoon. Yhdyimme Kopioston lausunnossa esitettyyn analyysiin ja ehdotuksiin.

14. Muut yksityiskohdat, joista haluatte lausua

Onko esityksessä muita yksityiskohtia, joita haluatte kommentoida, kuten siirtymäsäännökset, lakien voimaantulo, lain seuranta ja toimeenpano tai jotain muuta vastaavaa?

Summa summarum: ehdotus on vakavasti puutteellinen eikä kelpaa sellaisenaan jatkovalmisteluun. Koska Suomi on myöhässä direktiivien implementoinnin suhteen, on nyt ratkaistava se, teemmekö pikaisesti puutteelliseen valmisteluun perustuvan lakimuutoksen vai otammeko lisää aikaa ja teemme työn kunnolla, eri osapuolia kuullen ja tasapainoon direktiivin hengessä pyrkien.

Yksi mahdollisuus olisi tehdä nyt vain direktiivin vähimmäisvaatimukseen liittyvät lakimuutokset ja jättää tässä ehdotuksessa esitetyt isotkin, direktiiveihin liittymättömät järjestelmämuutokset perusteelliseen pohdintaan.

Joka tapauksessa esitys on saatettava lainsäädännön arviointineuvoston käsiteltäväksi.

Yhteenvedo keskeisistä huomioista

Tässä voitte halutessanne esittää lyhyen yhteenvedon lausuntonne keskeisistä huomioista ja kannanotoista.

Lakiesitys on valmisteltava uudelleen. Direktiiviin liittymättömät ja jopa niiden vastaiset ehdotukset tulee poistaa. Esityksen tulee edistää tekijöiden taloudellista selviytymistä, ei heikentää sitä. Suomen ei pidä purjehtia muualle pohjoismaisesta tekijänoikeusajattelusta.

Kokkila Timo
Sarjakuvantekijät ry